

ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Ὅτι οὐκ ἐκτὸς φιλοσοφίας ἡ γεωγραφικὴ πραγματεία. Ὅτι καὶ Ὅμηρος αὐτῇ πανταχοῦ τῶν ἐπῶν φαίνεται χρώμενος. Ὅτι οἱ πρότερον αὐτῇ χρησάμενοι, ἔλλιπῶς, ἢ ἀναρθρότως, ἢ ἰσφαλμένως, ἢ ψευδῶς, ἢ ἑαυτοῖς ἀσυμφώνως εἰρήκασιν. Ἐλεγχοὶ καὶ ἀποδείξεις τοῦ εἰκότως αὐτὸν οὕτω κρίνειν κεφαλαιώδεις, πάσης οἰκουμένης συντόμως ὑποτυποῦντες τὴν διάθεσιν. Πίστις εἰκότων, καὶ τεκμηρίων βεβαίωσις τοῦ κατὰ πολλὰ μέρη τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν εἰς ἀλλήλας μετατεθῆναι.

ΚΕΦ. Α.

Τῆς τοῦ φιλοσόφου πραγματείας εἶναι νομίζομεν, εἴπερ ἄλλην ΣΕΛ. 1.
τινὰ, καὶ τὴν γεωγραφικὴν, ἣν νῦν προσηρήμεθα ἐπισκοπεῖν.
Ὅτι δ' οὐ φαύλως νομίζομεν, ἐκ πολλῶν δῆλον. Οἱ τε γὰρ
πρῶτοι θάρρησαντες αὐτῆς ἀψασθαι, τοιοῦτοι δὴ τινες ὑπῆρξαν,
Ὅμηρός τε καὶ Ἀναξίμανδρος ὁ Μιλήσιος, καὶ Ἐκαταῖος ὁ
πολίτης αὐτοῦ, καθὼς καὶ Ἐρατοσθένης φησὶ καὶ Δημόκριτος
δὲ, καὶ Εὐδοξος, καὶ Δικαίαρχος, καὶ Ἐφορος, καὶ ἄλλοι 2.
πλείους· ἔτι δὲ οἱ μετὰ τούτους Ἐρατοσθένης τε καὶ Πολύβιος,
καὶ Ποσειδώνιος, ἄνδρες φιλόσοφοι. Ἡ τε πολυμάθεια, δι' ἧς

2. μόνης ἐφικέσθαι τοῦδε τοῦ ἔργου δυνατὸν, οὐκ ἄλλου τινός ἐστιν, ἢ τοῦ τὰ θεῖα καὶ τὰ ἀνθρώπεια ἐπιβλέποντος· ὡνπερ τὴν φιλοσοφίαν ἐπιστήμην φασίν. Ὡς δ' αὐτως καὶ ἡ ὠφέλεια ποικίλη τις οὔσα, ἢ μὲν πρὸς τὰ πολιτικά καὶ τὰς ἡγεμονικάς πράξεις, ἢ δὲ πρὸς ἐπιστήμην τῶν τε οὐρανίων, καὶ τῶν ἐπὶ γῆς καὶ θαλάττης ζώων, καὶ φυτῶν καὶ καρπῶν, καὶ τῶν ἄλλων, ὅσα ἰδεῖν παρ' ἑκάστοις ἐστὶ, τὸν αὐτὸν ὑπογράφει ἄνδρα, τὸν φροντίζοντα τῆς περὶ τὸν βίον τέχνης καὶ εὐδαιμονίας.

Ἀναλαβόντες δὲ καθ' ἕκαστον ἐπισκοπῶμεν τῶν εἰρημένων ἔτι μάλλον. Καὶ πρῶτον, ὅτι ὁρθῶς ὑπειλίφαμεν καὶ ἡμεῖς, καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν, ὧν ἐστὶ καὶ Ἴππαρχος, ἀρχηγέτην εἶναι τῆς γεωγραφικῆς ἐμπειρίας Ὀμηρον· ὃς οὐ μόνον ἐν τῇ κατὰ τὴν ποίησιν ἀρετῇ πάντας ὑπερδέβληται τοὺς πάλαι καὶ τοὺς ὕστερον, ἀλλὰ σχεδόν τι καὶ τῇ κατὰ τὸν βίον ἐμπειρίᾳ τὸν πολιτικόν· ἀφ' ἧς οὐ μόνον περὶ τὰς πράξεις ἐσπούδασεν ἐκεῖνος, ὅπως ὅτι πλείστας γνοίη καὶ παραδώσῃ τοῖς ὕστερον ἐσομένοις· ἀλλὰ καὶ τὰ περὶ τοὺς τόπους τοὺς τε καθ' ἕκαστα, καὶ τοὺς κατὰ σύμπασαν τὴν οἰκουμένην, γῆν τε καὶ θαλάτταν. Οὐ γὰρ ἂν μέχρι τῶν ἐσχάτων αὐτῆς περὶ τῶν ἀφίκετο τῇ μνήμῃ κύκλῳ περιεῖν.

Καὶ πρῶτον μὲν τῷ Ὠκεανῷ περίκλυτον, ὡσπερ ἐστὶν, ἀπέφηνεν αὐτήν· ἔπειτα δὲ τῶν χωρίων τὰ μὲν ὠνόμαζε, τὰ δὲ ὑπηνίττετο τεκμηρίοις τισί· Λιβύην μὲν καὶ Αἰθιοπίαν, καὶ Σιδονίους καὶ Ἐρεμβοὺς (οὓς εἰκὸς λέγειν τοὺς Τρωγλοδύτας Ἄραβας), ῥητῶς λέγων· τοὺς δὲ πρὸς ταῖς ἀνατολαῖς καὶ δύσσειν αἰνιττόμενος ἐκ τοῦ τῷ Ὠκεανῷ κλύζεσθαι. Ἐνθεν γὰρ ἀνίσχοντα ποιεῖ τὸν ἥλιον καὶ θυόμενον εἰς τοῦτον· ὡς δ' αὐτως καὶ τὰ ἄσπρα·

Ἡ ἥλιος μὲν ἔπειτα νέον προσέβαλλεν ἀρούραις
 Ἐξ ἀκλαρρείταιο βαθυρρόου Ὠκεανοῖο.
 Ἐν δ' ἔπεισ' Ὠκεανῷ λαμπρὸν φάος ἠελίοιο,
 Ἐλκον νύκτα μέλαιναν.

Καὶ τοὺς ἀσέρας λελουμένους ἐξ Ὠκεανοῦ λέγει.

2.

Τῶν δ' ἐσπερίων ἀνδρῶν, καὶ τὴν εὐδαιμονίαν ἐμφανίζει, καὶ τὴν εὐκρασίαν τοῦ περιέχοντος, πεπυσμένος, ὡς ἔοικε, τὸν Ἰβηρικὸν πλοῦτον· ἐφ' ὃν καὶ Ἡρακλῆς ἐσράτευσε, καὶ οἱ Φοίνικες ὑσερον, οἵπερ καὶ κατέσχον τὴν πλείστην ἀρχὴν, μετὰ ταῦτα δὲ Ῥωμαῖοι. Ἐνταῦθα γὰρ αἱ τοῦ Ζεφύρου πνοαί· ἐνταῦθα δὲ καὶ τὸ Ἠλύσιον ποιεῖ πεδίον ὁ Ποιητής, εἰς δὲ πεμφθήσεσθαι τὸν Μενέλαόν φησιν ὑπὸ τῶν Θεῶν.

Ἄλλὰ σ' ἐς Ἠλύσιον πεδίου, καὶ πείροτα γαίης
 Ἀθάνατοι πέμψουσιν, ὅθι ξανθὸς Ῥαδάμανθυς·
 Τῆπερ ῥήϊση βιοτὴ πέλει ἀνθρώποισιν·
 Οὐ νιφετὸς, οὔτ' ἄρ' χειμῶν πολὺς, οὔτε ποτ' ὄμβρος,
 Ἄλλ' αἰεὶ ζεφύροιο λιγυπνεύοντασ ἀήτας
 Ὠκεανὸς ἀνέησιν.

Καὶ αἱ τῶν Μακάρων δὲ νῆσοι πρὸ τῆς Μαυρουσίας εἰσὶ τῆς ἐσχάτης πρὸς δύσιν, καθ' ὃ μέρος συντρέχει καὶ τῆς Ἰβηρίας τὸ ταύτη πέρας. Ἐκ δὲ τοῦ ὀνόματος δῆλον, ὅτι καὶ ταύτας ἐνόμιζον εὐδαίμονας, διὰ τὸ πλησιάζειν τοιούτοις χωρίοις.

Ἄλλὰ μὲν, ὅτι γε καὶ Αἰθίοπες ἔσχατοι ἐπὶ τῷ Ὠκεανῷ, δηλοῖ. Ὅτι μὲν ἔσχατοι·

Αἰθιοπας, τοὶ διχθὰ δεδαίαται, ἔσχατοι ἀνδρῶν
 οὐ δὲ τοῦ, διχθὰ δεδαίαται, φαύλως λεγομένου, ὡς διεχθή-
 σεται ὑσερον. Ὅτι δ' ἐπὶ τῷ Ὠκεανῷ·

Ζεὺς γὰρ ἐς Ὠκεανὸν μετ' ἀμύμονας Αἰθιοπῆας
 Χθιζὸς ἔδη μετὰ δαῖτα.

Ὅτι δὲ καὶ ἡ πρὸς ταῖς ἄρκτοις ἔσχατιὰ παρωκεανῆτις ἐστίν, οὕτως ἠνίξαστο εἰπὼν περὶ τῆς ἄρκτου·

Οἴη δ' ἄμμορός ἐσι λοστρῶν Ὠκεανοῖο.

Διὰ μὲν γὰρ τῆς ἄρκτου, καὶ τῆς ἀμάξης, τὸν ἀρκτικὸν δηλοῖ· οὐ γὰρ ἂν, τοσοῦτων ἀσέρων ἐν τῷ αὐτῷ χωρίῳ περιφερομένων

3. τῷ αἰεὶ φανερῷ, οἷην ἄμμορον εἶπε λοετρῶν Ὠκεανοῖο. Ὡστ' οὐκ εὖ ἀκείριαν αὐτοῦ καταγεωώσκουσιν, ὡς μίαν ἄρκτον ἀντιδυεῖν εἰδότος. Οὐδὲ γὰρ εἰκὸς ἦν πῶ τὴν ἑτέραν ἡστροθετῆσθαι, ἀλλ' ἀφ' οὗ οἱ Φοίνικες ἐσημειώσαντο, καὶ ἐχρῶντο πρὸς τὸν πλοῦν, παρελθεῖν καὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας τὴν διάταξιν ταύτην, ὡσπερ καὶ τὸν Βερενίκης πλόκαμον, καὶ τὸν Κάνωβον, ἐχθρὸς καὶ πρῶην κατωνομασμένον· πολλοὺς δ' ἔτι νῦν ἀνωνύμους ὄντας, καθάπερ καὶ Ἄρατός φησιν. Οὐδὲ Κράτης οὖν ὀρθῶς γράφει·

Οἷος δ' ἄμμορός ἐστι λοετρῶν,

φεύγων τὰ μὴ φευκτά. Βελτίων δ' Ἡράκλειτος καὶ Ὀμηρικώτερος, ὁμοίως ἀντὶ τοῦ ἀρκτικοῦ, τὴν ἄρκτον ὀνομάζων. « Ἡοῦς » γὰρ καὶ ἐσπέρας τέρματα ἡ ἄρκτος, καὶ ἀντίον τῆς ἄρκτου » οὔρος αἰθρίου Διός· » ὁ γὰρ ἀρκτικός ἐστι δύσεως καὶ ἀνα-

4. τολῆς ὄρος, οὐχ ἡ ἄρκτος. Διὰ μὲν δὴ τῆς ἄρκτου, ἦν καὶ ἄμαξαν καλεῖ, καὶ τὸν Ὠρίωνα δοκεύειν φησὶ, τὸν ἀρκτικὸν δηλοῖ· διὰ δὲ τοῦ Ὠκεανοῦ τὸν ὀρίζοντα, εἰς δυ, καὶ ἐξ οὗ, τὰς δύσεις καὶ τὰς ἀνατολάς ποιεῖται. Εἰπὼν δὲ αὐτοῦ σρέφεσθαι, καὶ ἀμοιρεῖν τοῦ Ὠκεανοῦ, οἶδεν, ὅτι κατὰ σημεῖον τὸ ἀρκτικώτατον τοῦ ὀρίζοντος γίνεται ὁ ἀρκτικός. Ἀκολουθῶς δὴ τούτῳ τὸ ποιητικὸν ἀρμόσαντες, τὸν μὲν ὀρίζοντα ὀφείλομεν δέχεσθαι, τὸν ἐπὶ τῆς γῆς, οἰκείως τῷ Ὠκεανῷ· τὸν δ' ἀρκτικὸν, τῆς γῆς ἀπτόμενον, ὡς ἂν πρὸς αἴσθησιν, κατὰ τὸ ἀρκτικώτατον τῆς οἰκῆσεως σημεῖον· ὥστε καὶ τοῦτο τὸ μέρος τῆς γῆς κλύζοιτ' ἂν τῷ Ὠκεανῷ, κατ' αὐτὸν. Καὶ τοὺς ἀνθρώπους δὲ οἶδε τοὺς προσδορούς μάλιστα, οὓς ὀνομασί μὲν οὐ δηλοῖ (οὐδὲ γὰρ νῦν πῶ κοινὸν αὐτοῖς ὄνομα κεῖται πᾶσι), τῇ διαίτῃ δὲ φράζει, Νομάδας αὐτοὺς ὑπογράφων, καὶ ἀγαυοὺς ἱππημολγούς, γαλακτοφάγους ἀβίους τε.

Καὶ ἄλλως δ' ἐμφαίνει τὸ κύκλω περιχεῖσθαι τῇ γῇ τὸν

Ωκεανόν , όταν οὕτω φῆ ἡ Ἥρα·

4.

Εἴμι γάρ ὀψομένη πολυφόρβου πείρατα γαίης,
Ωκεανόν τε, θεῶν γένεσιν.

Τοῖς γάρ πέρασι πᾶσι συνήθη λέγει τὸν Ωκεανόν· τὰ δὲ πέρατα κύκλω περιέκειται· ἐν τε τῇ ὀπλοποιίᾳ τῆς Ἀχιλλέως ἀσπίδος κύκλω περιτίθησι τὸν Ωκεανόν ἐπὶ τῆς ἵτιος. Ἔχεται δὲ τῆς αὐτῆς φιλοπραγμοσύνης καὶ τὸ μὴ ἀγνοεῖν τὰ περὶ τὰς πλημμυρίδας τοῦ Ωκεανοῦ καὶ τὰς ἀμπώτεις, Ἀψορρόβου Ωκεανοῖο λέγοντα, καί·

Τρίς μὲν γάρ τ' ἀνίησιν ἐπ' ἡματι, τρίς δ' ἀναροιβθεῖ.

Καὶ γάρ εἰ μὴ τρίς, ἀλλὰ δις, τάχα τῆς ἰσορίας παραπεσόντος, ἢ τῆς γραφῆς δημαρτημένης, ἀλλ' ἦγε προαίρεσις τοιαύτη. Καὶ τὸ, Ἐξ ἀκαλαρρείταιο, δὲ ἔχει τινὰ ἔμφασιν τῆς πλημμυρίδος, ἐχούσης τὴν ἐπίδασιν πραιΐαν, καὶ οὐ τελέως ῥοῶδη. Ποσειδώνιος δὲ καὶ ἐκ τοῦ σκοπέλου λέγειν τοτὲ μὲν καλυπτομένους, τοτὲ δὲ γυμνουμένους, καὶ ἐκ τοῦ ποταμὸν φάναι τὸν Ωκεανόν, εἰκάζει τὸ ῥοῶδες σῦντοῦ τὸ περὶ τὰς πλημμυρίδας ἐμφανίζεσθαι. Τὸ μὲν οὖν πρῶτον εὖ· τὸ δὲ δεύτερον οὐκ ἔχει λόγον. Οὔτε γάρ ποταμίῳ ῥεύματι ἔοικεν ἡ τῆς πλημμυρίδος ἐπίδασις· πολὺ δὲ μάλλον ἢ ἀναχώρησις οὐ τοιαύτη· ὁ, τε τοῦ Κράτητος λόγος διδάσκει τι πιθανώτερον. Βαθύρροον μὲν γάρ καὶ ἀψορρόον λέγει· ὁμοίως δὲ καὶ ποταμὸν, τὸν ὅλον Ωκεανόν, λέγει 5. δὲ καὶ μέρος τοῦ Ωκεανοῦ τι ποταμὸν, καὶ ποταμοῖο ῥόον, οὐ τοῦ ὅλου, ἀλλὰ τοῦ μέρους, όταν οὕτω φῆ·

Αὐτάρ ἐπεὶ ποταμοῖο λίπεν ῥόον Ωκεανοῖο

Νηῦς, ἀπὸ δ' ἴκετο κῦμα θαλάσσης εὐρυπόροιο.

Οὐ γάρ τὸν ὅλον, ἀλλὰ τὸν ἐν τῷ Ωκεανῷ τοῦ ποταμοῦ ῥόον μέρος ὄντα τοῦ Ωκεανοῦ· ὃν φησιν ὁ Κράτης ἀνάχυσίν τινα καὶ κόλπον ἐπὶ τὸν νότιον πόλον ἀπὸ τοῦ χειμερινοῦ τροπικοῦ διήκοντα. Τοῦτον γάρ δύναται ἂν τις ἐκλιπὼν, ἔτι εἶναι ἐν τῷ Ωκεανῷ· τὸν δὲ ὅλον ἐκλιπόντα ἔτι εἶναι ἐν τῷ ὅλῳ, οὐχ οἷόν τε.

5. Όμηρος δέ γε οὕτω φησί,

ποταμοῖο λίπεν ῥέον,

ἀπὸ δ' ἔκτε κῦμα θαλάσσης·

ἣτις οὐκ ἄλλη τίς ἐστίν, ἀλλὰ Ὠκεανός. Γίνεται οὖν, εἰάν ἄλλως δέχη, ἐκβάς ἐκ τοῦ Ὠκεανοῦ, ἦλθεν εἰς τὸν Ὠκεανόν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν μακροτέρας ἐσὶ διαίτης.

Ὅτι δὲ ἡ οἰκουμένη νῆσός ἐστι, πρῶτον μὲν ἐκ τῆς αἰσθήσεως, καὶ τῆς πείρας ληπτέον. Πανταχῆ γάρ, ὅπηποτοῦν ἐφικτὸν γέγονεν ἀνθρώποις ἐπὶ τὰ ἔσχατα τῆς γῆς προελθεῖν, εὐρίσκεται θαλάττα, ἣν δὴ καλοῦμεν Ὠκεανόν. Καὶ ὅπου δὲ τῆ αἰσθήσει λαβεῖν οὐχ ὑπῆρξεν, ὁ λόγος δείκνυσι. Τὸ μὲν γὰρ ἑωσρινὸν πλευρὸν τὸ κατὰ τοὺς Ἰνδοὺς, καὶ τὸ ἐσπέριον, τὸ κατὰ τοὺς Ἰβήρας καὶ τοὺς Μαυρουσίους, περιπλεῖται πᾶν ἐπὶ πολὺ τοῦ τε Νοτίου μέρους, καὶ τοῦ Βορείου· τὸ δὲ λειπόμενον, ἀπλουν ἡμῖν μέχρι νῦν, τῷ μὴ συμμῖξαι μηδένας ἀλλήλοις τῶν ἀντιπεριπλεόντων, οὐ πολὺ, εἴ τις συντίθησιν, ἐκ τῶν παραλλήλων διασημαίων, τῶν ἐφικτῶν ἡμῖν. Οὐκ εἰκὸς δὲ διθάλαττον εἶναι τὸ πέλαγος τὸ Ἀτλαντικόν, ἰσθμοῖς διειργόμενον οὕτω ξενοῖς, τοῖς κωλύουσι τὸν περίπλουν· ἀλλὰ μᾶλλον σύρρον, καὶ συνεχές. Οἱ τε γὰρ περιπλεῖν ἐγχειρήσαντες, εἶτα ἀνασρέψαντες, οὐχ ὑπὸ ἠπείρου τινὸς ἀντιπιπτούσης, καὶ κωλυούσης τὸν ἐπέκεινα πλοῦν, ἀνακρουσθῆναι φασίν, ἀλλὰ ὑπὸ ἀπερίας καὶ ἐρημίας, οὐδὲν ἥττον τῆς θαλάττης ἐχούσης πόρον. Τοῖς τε πάθεσι τοῦ Ὠκεανοῦ τοῖς περὶ τὰς ἀμπώ- τεις καὶ τὰς πλημμυρίδας ὁμολογεῖ τοῦτο μᾶλλον· πάντα γοῦν ὁ αὐτὸς τρόπος τῶν τε μεταβολῶν ὑπάρχει, καὶ τῶν αὐξήσεων, καὶ μειώσεων, ἢ οὐ πολὺ παραλλάττων· ὡς ἂν ἐφ' ἐνὸς πελά- γους τῆς κινήσεως ἀποδιδομένης, καὶ ἀπὸ μιᾶς αἰτίας.

Ἰππαρχος δ' οὐ πιθανός ἐστιν, ἀντιλέγων τῇ δόξῃ ταύτῃ, ὡς οὐθ' ὁμοιοπαθοῦντος τοῦ Ὠκεανοῦ πανταχοῦ, οὐτ', εἰ δοθεῖη τοῦτο,

ἀκολουθοῦντος αὐτῷ τοῦ σύρρου ἐῖναι πᾶν τὸ κύκλω πέλαγος 6. τὸ Ἀτλαντικόν· πρὸς τὸ μὴ ὁμοιοπαθεῖν μάρτυρι χρώμενος Σελεύκῳ τῷ Βαβυλωνίῳ. Ἡμεῖς δὲ τὸν μὲν πλείω λόγον περὶ τοῦ Ωκεανοῦ καὶ τῶν πλημμυρίδων εἰς Ποσειδώνιον ἀναβαλλόμεθα καὶ Ἀθηνόδωρον, ἱκανῶς διακροτήσαντας τὸν περὶ τούτων λόγον· πρὸς δὲ τὰ νῦν ἐπὶ τοσοῦτον λέγομεν, ὅτι πρὸς τε τὴν ὁμοιοπαθειαν οὕτω βέλτιον νομίσαι· τὰ τε οὐράνια συνέχοιτ' ἂν κρεῖττον ταῖς ἐντεῦθεν ἀναθυμιάσεσιν, εἰ πλείον εἴη τὸ ὑγρὸν περιεχυμένον.

Ὡσπερ οὖν τὰ ἔσχατα καὶ τὰ κύκλω τῆς οἰκουμένης οἶδε καὶ φράζει σαφῶς ὁ Ποιητής, οὕτω καὶ τὰ τῆς θαλάττης τῆς ἐντός. Περιέχει γὰρ ταύτην, ἀπὸ σηλῶν ἀρξαμένῳ, Λιβύη τε καὶ Αἴγυπτος καὶ Φοινίκη· ἐξῆς δὲ ἡ περίξ τῆς Κύπρου· εἶτα Σόλυμοι καὶ Λύκιοι καὶ Κάρες· μετὰ δὲ τούτους ἡ μεταξὺ Μυκαλῆς καὶ τῆς Τρωάδος ἡϊών, καὶ αἱ προκείμεναι νῆσοι, ὧν ἀπασῶν μέμνηται· καὶ ἐφεξῆς τῶν περὶ τὴν Προποντίδα, καὶ τοῦ Εὐξείνου τὰ μέχρι Κολχίδος, καὶ τῆς Ἰάσονος στρατείας. Καὶ μὴν καὶ τὸν Κιμμερικὸν Βόσπορον οἶδε, τοὺς Κιμμερίους εἰδὼς· οὐδήπου τὸ μὲν ὄνομα τῶν Κιμμερίων εἰδὼς, αὐτοὺς δὲ ἀγνοῶν, οἱ κατ' αὐτὸν, ἢ μικρὸν πρὸ αὐτοῦ, μέχρις Ἰωνίας ἐπέδραμον τὴν γῆν ἐκ Βοσπόρου πᾶσαν. Αἰνίττεται γοῦν καὶ τὸ κλίμα τῆς χώρας αὐτῶν, ζοφῶδες ὄν, καὶ ὡς φησίν·

Ἡέρι καὶ νεφέλη κεκαλυμμένοι· οὐδέ ποτ' αὐτοὺς
Ἡέλιος φαίδων ἐπιλάμπεται ἀκτίνοισσιν,
Ἄλλ' ἐπὶ νύξ ὅλοη τέταται.

Γνωρίζει δὲ καὶ τὸν Ἴσρον, μεμνημένος γε τῶν Μυσῶν, ἔθνος Θρακίου παροικοῦντος τὸν Ἴσρον. Καὶ μὴν καὶ τὴν ἐξῆς παραλίαν πᾶσαν οἶδε, Θρακίαν οὔσαν, μέχρι Πηνειοῦ, Παίονάς τε ὀνομάζων, καὶ Ἄθω, καὶ Ἄξιόν, καὶ τὰς προκειμένας τούτων νήσους. Ἐξῆς δὲ ἐσιν ἡ τῶν Ἑλλήνων παραλία, μέχρι

6. Θεσπρωτῶν, ἧς ἀπάσης μέμνηται. Καὶ μὴν καὶ τὰ τῆς Ἰταλίας ἄκρα οἶδε, Τεμέσην καλῶν, καὶ Σικελούς, καὶ τὰ τῆς Ἰβηρίας ἄκρα, καὶ τὴν εὐδαιμονίαν αὐτῶν, ἣν ἀρτίως ἔφαμεν. Εἰ δέ τινα ἐν τοῖς μεταξὺ διαλείμματα φαίνεται, συγγνοίη τις ἂν· καὶ γὰρ καὶ ὁ γεωγραφῶν ὄντως πολλὰ παρήσει τῶν ἐν μέρει. Σύγγνοίη δ' ἂν, καὶ εἰ μυθώδη τινα προσπέπλεκται τοῖς λεγομένοις ἱστορικῶς, καὶ διδασκαλικῶς· καὶ οὐ δεῖ μέμφεσθαι. Οὐδὲ γὰρ ἀληθές ἐστίν, ὃ φησιν Ἐρατοσθένης, ὅτι ποιητῆς πᾶς σοχάζεται ψυχαγωγίας, οὐ διδασκαλίας· τάναντία γὰρ οἱ φρονιμώτατοι τῶν περὶ ποιητικῆς τι φθεγγαμένων, πρώτην τινα λέγουσι φιλοσοφίαν τὴν ποιητικὴν. Ἀλλὰ πρὸς Ἐρατοσθένη μὲν αὖτις ἐροῦμεν διὰ πλειόνων· ἐν οἷς καὶ περὶ τοῦ Ποιητοῦ πάλιν ἔσαι λόγος.

Νυνὶ δὲ, ὅτι μὲν Ὀμηρος τῆς γεωγραφίας ἤρξεν, ἀρκεῖται τὰ λεχθέντα. Φανεροὶ δὲ καὶ οἱ ἐπακολουθήσαντες αὐτῷ ἄνδρες ἀξιόλογοι καὶ οἰκεῖοι φιλοσοφίας· ὧν τοὺς πρώτους μετ' Ὀμηρον, δύο φησὶν Ἐρατοσθένης, Ἀναξίμανδρόν τε, Θαλοῦ γεγονότα γνῶριμον καὶ πολίτην, καὶ Ἐκαταῖον τὸν Μιλήσιον· τὸν μὲν οὖν, ἐκδοῦναι πρῶτον γεωγραφικὸν πίνακα, τὸν δὲ Ἐκαταῖον καταλιπεῖν γράμμα, πιστούμενον ἐκείνου εἶναι ἐκ τῆς ἄλλης αὐτοῦ γραφῆς.

Ἀλλὰ μὴν, ὅτι γε δεῖ πρὸς ταῦτα πολυμαθείας, εἰρήκασιν συχνοί. Εὖ δὲ καὶ Ἱππαρχος ἐν τοῖς πρὸς Ἐρατοσθένη διδάσκει, ὅτι παντὶ, καὶ ἰδιώτῃ, καὶ τῷ φιλομαθοῦντι, τῆς γεωγραφικῆς ἱστορίας προσηκούσης, ἀδύνατον λαβεῖν αὐτὴν ἄνευ τῆς τῶν οὐρανίων, καὶ τῆς τῶν ἐκλειπτικῶν τηρήσεων ἐπικρίσεως· οἷον Ἀλεξάνδρειαν τὴν πρὸς Αἰγύπτῳ, πότερον ἀρκτικωτέρα Βαβυλώνος ἢ νοτιωτέρα, λαβεῖν οὐχ οἷόν τε, οὐδ' ἐφ' ὅποσον διάστημα, χωρὶς τῆς διὰ τῶν κλιμάτων ἐπισκέψεως. Ὁμοίως τὰς πρὸς ἔω προσκεχωρηκυίας, ἢ πρὸς δύσιν, μᾶλλον καὶ ἥττον, οὐκ ἂν

γνοίη τις ἀκριβῶς, πλὴν ἢ διὰ τῶν ἐκλειπτικῶν ἡλίου καὶ 7. σελήνης συγκρίσεων. Οὗτος δὲ καὶ ταῦτά φησιν·

« Ἄπαντες ὅσοι τόπων ἰδιότητας λέγειν ἐπιχειροῦσιν, οἰκείως προσάπτινται καὶ τῶν οὐρανίων καὶ γεωμετρίας, σχήματα, καὶ μεγέθη, καὶ ἀποσήματα, καὶ κλίματα δηλοῦντες, καὶ θάλη, καὶ ψύχη, καὶ ἀπλῶς τὴν τοῦ περιέχοντος φύσιν. Ἐπεὶ καὶ οἶκον κατασκευάζων οἰκοδόμος ταῦτα ἂν προορῶτο, καὶ πόλιν κτιζὼν ἀρχιτέκτων, μὴ τι γε ὅλην ἐπισκοποῦν τὴν οἰκουμένην ἀπὸ πολὺ γὰρ τούτῳ προσήκει μᾶλλον. Ἐν μὲν γὰρ τοῖς μικροῖς χωρίοις, τὸ πρὸς ἄρκτους τι ἢ πρὸς νότον κεκλίσθαι, παραλλήλην οὐ πολλὴν ἔχει· ἐν δὲ τῷ παντὶ κύκλῳ τῆς οἰκουμένης, πρὸς ἄρκτον μὲν τὸ μέχρι τῶν ὑσάτων ἐσὶ τῆς Σκυθίας, ἢ τῆς Κελτικῆς, μέχρι δὲ τῶν ὑσάτων Αἰθιοπικῶν, τὰ πρὸς νότον τοῦτο δὲ παμπόλλην ἔχει διαφορὰν. Ὁμοίως δὲ καὶ τὸ παρ' Ἰνδοῖς εἰκεῖν, ἢ παρ' Ἰβηρσιν· ὧν τοὺς μὲν εἴρους μάλισσα, τοὺς δὲ Ἰσπερίους, τρόπον δὲ τινα καὶ ἀντίποδας ἀλλήλοις ἴσμεν. Πᾶν δὲ τὸ τοιοῦτον, ἐκ τῆς τοῦ ἡλίου καὶ τῶν ἄλλων ἀσέρων κινήσεως τὴν ἀρχὴν ἔχον, καὶ ἔτι τῆς ἐπὶ τὸ μέσον φορᾶς, ἀναβλέπειν ἀναγκάζει πρὸς τὸν οὐρανὸν, καὶ πρὸς τὰ φαινόμενα παρ' ἐκάστοις ἡμῶν, τῶν οὐρανίων· ἐν δὲ τούτοις ἐξαλλάξεις ὀρῶνται παμμεγέθει τῶν οἰκήσεων ».

Τίς ἂν οὖν, διαφορὰς τόπων ἐκτιθέμενος, καλῶς καὶ ἰκανῶς διδάσκει, μὴ φροντίσας τούτων μηδενὸς μηδ' ἐπὶ μικρόν; Καὶ γὰρ, εἰ μὴ δυνατόν κατὰ τὴν ὑπόθεσιν τὴν τοιαύτην ἅπαντα ἀκριβοῦν, διὰ τὸ εἶναι ποικιλωτέραν, τό γε ἐπὶ τοσοῦτον, ἐφ' ὅσον καὶ τῷ πολιτικῷ παρακολουθεῖν δυνατόν, προσήκοι ἂν εἰκότως.

Ὁ δ' οὕτω μετεωρίσας ἤδη τὴν διάνοιαν, οὐδὲ τῆς ὅλης ἀπέχεται γῆς. Φαίνεται γὰρ γελοῖον, εἰ τὴν οἰκουμένην γλιχόμενος σαφῶς ἐξείπειν, τῶν μὲν οὐρανίων ἐτόλμησεν ἀψασθαι, καὶ χρήσασθαι πρὸς τὴν διδασκαλίαν, τὴν δ' ὅλην γῆν, ἥς

8. μέρος ἢ οἰκουμένη, μήθ' ὀπόση, μήθ' ὀποία τις, μήθ' ὀπου
 κειμένη τοῦ σύμπαντος κόσμου, μηδὲν ἐφρόντισε· μηδ', εἰ καθ'
 ἐν μέρος οἰκεῖται μόνον τὸ καθ' ἡμᾶς, ἢ κατὰ πλείω, καὶ
 πόσα· ὡς δ' αὐτως, καὶ τὸ ἀοίκητον αὐτῆς ποῖόν τι, καὶ πόσον,
 καὶ διὰ τί. Ἔοικεν οὖν μετεωρολογικῇ τιμὴ πραγματεία καὶ γεω-
 μετρικῇ συνηφθαι τὸ τῆς γεωγραφίας εἶδος, τὰ ἐπίγεια τοῖς
 οὐρανίοις συνάπτου εἰς ἓν, ὡς ἐγγυτάτω ὄντα, ἀλλὰ μὴ διεσῶτα
 τοσοῦτον,

ὅσον οὐρανός ἐς' ἀπὸ γαίης.

Φέρε δὴ τῇ τοσαύτῃ πολυμαθεῖα προσθῶμεν τὴν ἐπίγειον
 ἰσορίαν, οἷον ζώων, καὶ φυτῶν, καὶ τῶν ἄλλων, ὅσα χρήσιμα,
 ἢ δύσχρηστα φέρεται γῆ τε καὶ θάλασσα. Οἶμαι γὰρ ἐναργῆς ἂν
 γενέσθαι μᾶλλον, ὃ λέγω. Ὅτι δὲ καὶ τὸ ὄφελος μέγα παντὶ τῷ
 παραλαβόντι τὴν τοιαύτην ἰσορίαν, ἔκ τε τῆς παλαιᾶς μνήμης
 δῆλον, καὶ ἐκ τοῦ λόγου. Οἱ γοῦν ποιηταὶ φρονιμωτάτους τῶν
 ἡρώων ἀποφαίνουσι τοὺς ἀποδημήσαντας πολλαχοῦ, καὶ
 πλανηθέντας· ἐν μεγάλῳ γὰρ τίθενται τὸ πολλῶν ἀνθρώπων
 ἰδεῖν ἄξεα, καὶ νόον γινῶναι. Καὶ ὁ Νέστωρ σεμνύνεται, διότι
 τοῖς Λαπίθαις ὠμίλησεν, ἔλθων μετὰπεμπτος,
 Τηλόθεν ἐξ ἀπίης γαίης· καλέσαντο γὰρ αὐτοί.

Καὶ ὁ Μενέλεως ὡσαύτως·

Κύπρον, Φοινίκην τε καὶ Αἴγυπτίους ἐπαληθεῖς,
 Αἰθίοπας θ' ἰκόμην, καὶ Σιδονίους καὶ Ἐρεμβούς,
 Καὶ Λιβύην, ἵνα τ' ἄρνες ἄφαρ κεραοὶ τελέθουσιν·

προσθεῖς καὶ τὸ ἰδίωμα τῆς χώρας·

— Τρὶς γὰρ τίχτει μῆλα τελεσφόρον εἰς ἐνχαυτόν.

Ἐπὶ δὲ τῶν Αἴγυπτίων Θηβῶν·

Τῇ πλείω φέρει ζεῖδωρος ἄρουρα.

Καὶ,

Αἰθ' ἑκατόμυλοὶ εἰσι, δεηκόσιοι δ' ἂν' ἐκάστην
 Ἄνεργε ἐξοιχνεῦσαι σὺν ἵπποισιν καὶ ὄχεσφιν.

Πάντα γὰρ τὰ τοιαῦτα παρασκευαί τινες εἰς φρόνησιν μεγάλαι, 9. τὸ μαθεῖν τῆς χώρας τὴν φύσιν, καὶ ζώων καὶ φυτῶν ιδέας. Προσθεῖναι δὲ δεῖ καὶ τὰ τῆς θαλάττης· ἀμφίβιοι γὰρ τρόπον τινὰ ἐσμέν, καὶ οὐ μᾶλλον χερσαῖοι, ἢ θαλάττιοι. Καὶ τὸν Ἡρακλέα εἰκὸς ἀπὸ τῆς πολλῆς ἐμπειρίας τε καὶ ἰστορίας λεχθῆναι,

μεγάλων ἐπίσκορα ἔργων.

Ἐκ δὲ δὴ τῆς παλαιᾶς μνήμης καὶ ἐκ τοῦ λόγου μαρτυρεῖται τὰ λεχθέντα ἐν ἀρχαῖς ὑφ' ἡμῶν. Διαφερόντως δ' ἐπάγεσθαι δοκεῖ μοι πρὸς τὰ νῦν ὁ λόγος ἐκεῖνος, διότι τῆς γεωγραφίας τὸ πλέον ἐστὶ πρὸς τὰς χρεῖας τὰς πολιτικάς. Χώρα γὰρ τῶν πράξεων ἐστὶ γῆ καὶ θαλάττα, ἣν οἰκοῦμεν· τῶν μὲν μικρῶν, μικρά, τῶν δὲ μεγάλων, μεγάλη· μεγίστη δ' ἡ σύμπασα, ἣνπερ ἰδίως καλοῦμεν Οἰκουμένην. Ὡς ε τῶν μεγίστων πράξεων αὕτη ἂν εἴη χώρα. Μέγιστα δ' αἱ τῶν στρατηλατῶν, ὅσοι δύνανται γῆς καὶ θαλάττης ἄρχειν, ἔθνη καὶ πόλεις συναγαγόντες εἰς μίαν ἐξουσίαν, καὶ διοίκησιν πολιτικὴν. Δῆλον οὖν, ὅτι ἡ γεωγραφικὴ πᾶσα ἐπὶ τὰς πράξεις ἀνάγεται τὰς ἡγεμονικάς, διατιθεῖσα ἡπειρούς, καὶ πελάγη, τὰ μὲν ἐντὸς, τὰ δὲ ἐκτὸς συμπάσης τῆς οἰκουμένης. Πρὸς τούτους δὲ ἡ διαίθεσις, οἷς διαφέρει ταῦτα ἔχειν οὕτως, ἢ ἑτέρως, καὶ γνώριμα εἶναι, ἢ μὴ γνώριμα. Βέλτιον γὰρ ἂν διαχειρίζοιεν ἕκαστα, εἰδότες τὴν χώραν ὅποση τις, καὶ πῶς κειμένη τυγχάνει, καὶ τίνας διαφορὰς ἔχουσα, τὰς τ' ἐν τῷ περιέχοντι, καὶ τὰς ἐν αὐτῇ. Ἄλλων δὲ κατ' ἄλλα μέρη δυναστευόντων, καὶ ἀπ' ἄλλης ἐξίας καὶ ἀρχῆς τὰς πράξεις προχειριζομένων, καὶ ἐπεκτεινόντων τὸ τῆς ἡγεμονίας μέγεθος, οὐκ ἐπίσης δυνατόν οὔτ' ἐκείνοις ἅπαντα γνωρίζειν, οὔτε τοῖς γεωγραφοῦσιν· ἀλλὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττοα πολὺ ἐν ἀμφοτέροις καθοράται τούτοις. Μόλις γὰρ ἂν τὸ ἐπίσης πάντ' εἶναι φανερὰ συμβαίῃ, τῆς συμπάσης οἰκουμένης ὑπὲρ

9. μίαν ἀρχὴν καὶ πολιτείαν ὑπηγμένης. Ἄλλ' οὐδ' οὕτως· ἀλλὰ τὰ ἐγγυτέρω μᾶλλον ἂν γνωρίζοιτο. Καὶ προσήκει ταῦτα διὰ πλειόνων ἐμφανίζειν, ἐν' εἴῃ γνώριμα· ταῦτα γὰρ καὶ τῆς χρείας ἐγγυτέρω ἐσίν. Ὡστ' οὐκ ἂν εἴη Θασμασόν, οὐδ' εἰ ἄλλος μὲν Ἰνδοῖς προσήκοι χωρογράφος, ἄλλος δὲ Αἰθίοψιν, ἄλλος δὲ Ἕλλησι,
10. καὶ Ῥωμαίοις. Τί γάρ ἂν προσήκοι τῷ παρ' Ἰνδοῖς γεωγράφῳ, καὶ τὰ κατὰ Βοιωτοὺς οὕτω φράζειν, ὡς Ὀμηρος;

οἷθ' Ἰρίην ἐνέμοντο, καὶ Αὐλίδα πετρήεσαν,
Σχοῖνόν τε, Σκῶλόν τε.

Ἡμῖν δὲ προσήκει· τὰ δὲ παρὰ Ἰνδοῖς οὕτω καὶ τὰ καθ' ἕκαστα, οὐκέτι· οὐδὲ γὰρ ἡ χρεία ἐπάγεται· μέτρον δὲ αὐτὴ μάλις τῆς τοιαύτης ἐμπειρίας.

Καὶ τοῦτο καὶ ἐν μικροῖς μὲν δῆλόν ἐστιν, οἷον ἐν τοῖς κυνηγεσίοις. Ἄμεινον γὰρ ὂν θηρεύσειέ τις εἰδῶς τὴν ὕλην, ὅποια τις, καὶ πόση· καὶ στρατοπεδεῦσαι δὲ καλῶς ἐν χωρίῳ, τοῦ εἰδότος ἐσὶ, καὶ ἐνεθρεῦσαι καὶ ὀδεῦσαι. Ἄλλ' ἐν τοῖς μεγάλοις ἐσὶ τηλαυγέστερον, ὅσω περ καὶ τὰ ἄθλα μείζω τὰ τῆς ἐμπειρίας, καὶ τὰ σφάλματα τὰ ἐκ τῆς ἀπειρίας. Ὁ μέντοι Ἀγαμέμνωνος σόλος τὴν Μυσίαν, ὡς τὴν Τρωάδα πορθῶν, ἐκαλινδρόμησεν αἰσχυρῶς. Πέρσαι δὲ καὶ Λίβυες, τοὺς πορθμοὺς ὑπονοήσαντες εἶναι τυφλοὺς σενωποὺς, ἐγγὺς μὲν ἦλθον κινδύνων μεγάλων· τρύπαια δὲ τῆς ἀγνοίας κατέλιπον· οἱ μὲν τὸν τοῦ Σαλγανέως τάφον πρὸς τῷ Εὐρίπῳ τῷ Χαλκιδικῷ, τοῦ σφαγέντος ὑπὸ τῶν Περσῶν, ὡς καθοδηγήσαντος φαύλως ἀπὸ Μαλεῶν ἐπὶ τὸν Εὐριπον τὸν σόλον· οἱ δὲ τὸ τοῦ Πελώρου μνήμα, καὶ τούτου διαφθαρέντος κατὰ τὴν ὁμοίαν αἰτίαν. Πλήρης τε ναυαγίων ἡ Ἑλλάς ὑπῆρξε κατὰ τὴν Ξέρξου στρατείαν. Καὶ ἡ τῶν Αἰολέων δὲ, καὶ ἡ τῶν Ἰώνων ἀποικία, πολλὰ τοιαῦτα πταίσματα παραδέδωκεν. Ὁμοίως δὲ καὶ κατορθώματα, ὅπου τί κατορθωθῆναι συνέβη παρὰ τὴν ἐμπειρίαν τῶν τόπων· καθάπερ ἐν τοῖς περὶ

Θερμοπύλας γένοίς ὁ Ἐφιάλτης λέγεται, δείξας τὴν διὰ τῶν 10. ὁρῶν ἀτραπὸν τοῖς Πέρσαις, ὑποχειρίους αὐτοῖς ποιῆσαι τοὺς περὶ Λεωνίδα, καὶ δέξασθαι τοὺς βαρβάρους εἰσω πυλῶν. Ἐάσας δὲ τὰ παλαιὰ, τὴν νῦν Ῥωμαίων στρατείαν ἐπὶ Παρθυαίους ἱκανὸν ἡγοῦμαι τούτου τεκμήριον· ὡς δ' αὐτως τὴν ἐπὶ Γερμανοὺς, καὶ Κελτοὺς, ἐν ἔλεσι καὶ ὄρυμοῖς ἀβάτοις ἐρημίας τε τοπομαχοῦντων τῶν βαρβάρων, καὶ τὰ ἐγγὺς πόρρω ποιούντων τοῖς ἀγνοοῦσι, καὶ τὰς ὁδοὺς ἐπικρυπτομένων, καὶ τὰς εὐπορίας τροφῆς τε καὶ τῶν ἄλλων.

Τὸ μὲν δὴ πλέον, ὡσπερ εἴρηται, πρὸς τοὺς ἡγεμονικοὺς βίους καὶ τὰς χρείας. Ἔστι δὲ καὶ τῆς ἠθικῆς φιλοσοφίας καὶ πολιτικῆς τὸ πλέον περὶ τοὺς ἡγεμονικοὺς βίους. Σημεῖον δὲ τὰς γὰρ τῶν πολιτειῶν διαφορὰς ἀπὸ τῶν ἡγεμονιῶν διακρίνομεν, ἄλλην μὲν ἡγεμονίαν τιθέντες τὴν μοναρχίαν, ἣν καὶ βασιλείαν καλοῦμεν, ἄλλην δὲ τὴν ἀριστοκρατίαν, τρίτην δὲ, 11. τὴν δημοκρατίαν. Τοσαύτας δὲ καὶ τὰς πολιτείας νομίζομεν, ὁμωνύμως καλοῦντες ὡς ἂν ἀπ' ἐκείνων τὴν ἀρχὴν ἐχούσας τῆς εἰδοποιίας. Ἄλλος γὰρ νόμος τὸ τοῦ βασιλέως πρόσταγμα, ἄλλος δὲ τὸ τῶν ἀρίστων, καὶ ἄλλος τὸ τοῦ δήμου. Τύπος δὲ καὶ σχῆμα πολιτείας ὁ νόμος. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ τὸ δίκαιον εἶπέν τινες τὸ τοῦ κρείττονος συμφέρον. Εἶπερ οὖν ἡ πολιτικὴ φιλοσοφία περὶ τοὺς ἡγεμόνας τὸ πλέον ἐστίν, ἔστι δὲ καὶ ἡ γεωγραφία περὶ τὰς ἡγεμονικὰς χρείας, ἔχει ἂν τι πλεονέκτημα καὶ αὐτὴ παρὰ τοῦτο. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν τὸ πλεονέκτημα πρὸς τὰς πράξεις.

ἔχει δὲ τινα καὶ θεωρίαν οὐ φαύλην ἢ πραγματεία, τὴν μὲν τεχνικὴν τε καὶ μαθηματικὴν καὶ φυσικὴν, τὴν δὲ ἐν ἱστορίᾳ καὶ μύθοις κειμένην, οὐδὲν οὔσι πρὸς τὰς πράξεις. Οἷον εἴ τις λέγοι τὰ περὶ τὴν Ὀδυσσεύως πλάνην καὶ Μενελάου, καὶ Ἰάσονος, εἰς φρόνησιν μὲν οὐδὲν ἂν συλλαμβάνειν δόξειεν, ἣν ὁ πράττων ζητεῖ, πλὴν εἰ καταμίσγοι καὶ τῶν γενομένων ἀναγ-

11. καίων τὰ παραδείγματα χρήσιμα διαγωγὴν δ' ὁμῶς πορίζουσι ἂν οὐκ ἀνελεύθερον τῷ ἐπιβάλλοντι ἐπὶ τοὺς τόπους τοὺς παρασχόντας τὴν μυθοποιίαν. Καὶ γὰρ τοῦτο ζητοῦσιν οἱ πράκτορες, διὰ τὸ ἐνδοξόν, ἢ τὸ ἥδύ, ἀλλ' οὐκ ἐπιπολύ· μάλλον γὰρ σπουδαίουσιν, ὡς εἰκός, περὶ τὰ χρήσιμα. Διόπερ καὶ τῷ γεωγράφῳ τούτων μάλλον, ἢ ἐκείνων, ἐπιμελητέον. Ὡς δ' αὐτῶς ἔχει καὶ περὶ τῆς ἱστορίας καὶ περὶ τῶν μαθημάτων· καὶ γὰρ τούτων τὸ χρήσιμον αἰεὶ μάλλον ληπτέον, καὶ τὸ πιστότερον.

Μάλιστα δὲ δοκεῖ, καθάπερ εἴρηται, γεωμετρίας τε καὶ ἀστρονομίας δεῖν τῇ τοιαύτῃ ὑποθέσει. Καὶ δεῖ μὲν ὡς ἀληθῶς σχήματα γὰρ καὶ κλίματα καὶ μεγέθη, καὶ τὰ ἄλλα τὰ τούτοις οἰκεῖα, οὐχ οἷόν τε λαβεῖν καλῶς, ἄνευ τῆς τοιαύτης μεθόδου. Ἄλλ', ὡσπερ τὰ περὶ τὴν ἀναμέτρησιν τῆς ὅλης γῆς, ἐν ἄλλοις δεκνύουσιν, ἐνταῦθα δὲ ὑποθέσθαι δεῖ, καὶ πισεῦσαι τοῖς ἐκεῖ δειχθεῖσιν· ὑποθέσθαι δὲ καὶ σφαιροειδῆ μὲν τὸν κόσμον, σφαιροειδῆ δὲ καὶ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς, ἔτι δὲ τούτων πρότερον, τὴν ἐπὶ τὸ μέσον τῶν σωμάτων φορᾶν· αὐτὸ μόνον, ὅτι τῆς αἰσθήσεως ἢ τῶν κοινῶν ἐννοιῶν ἐγγύς ἐστιν, εἰ ἄρα, ἐπισημηνάμενον ἐν κεφαλαίῳ μικρὰ, οἷον ὅτι ἡ γῆ σφαιροειδῆς, ἐκ μὲν τῆς ἐπὶ τὸ μέσον φορᾶς, πόρρωθεν ὑπόμνησις· καὶ τὸ, ἕκαστον σῶμα ἐπὶ τὸ αὐτοῦ ἄρτημα νεύειν, ἐκ δὲ τῶν κατὰ πελάγη καὶ

12. τὸν οὐρανὸν φαινομένων, ἐγγύθεν· καὶ γὰρ ἡ αἰσθησις ἐπιμαρτυρεῖν δύναται, καὶ ἡ κοινὴ ἐννοια. Φανερώς γὰρ ἐπιπροσθεῖ τοῖς πλέουσιν ἢ κυρτότης τῆς θαλάττης, ὥστε μὴ προσβάλλειν τοῖς πόρρωθεν φέγγεσι, τοῖς ἐπ' ἴσον ἐξηρμένοις τῇ ὄψει· ἐξαρθέντα γοῦν πλέον τῆς ὄψεως ἐφάνη, καίτοι πλέον ἀποσχόντα αὐτῆς· ὁμοίως δὲ καὶ αὐτὴ μετεωρισθεῖσα εἶδε τὰ κεκρυμμένα πρότερον. Ὅπερ δηλοῖ καὶ ὁ Ποιητής· τοιοῦτον γὰρ ἐστὶ καὶ τὸ·

Ὄξυ μάλ' α. προῖθ' ὄν, μεγάλου ὑπὸ κύματος ἀρθεῖς.

Καὶ τοῖς προσπλέουσι δὲ αἰεὶ καὶ μᾶλλον ἀπογυμνοῦται τὰ ἰσχυρὰ μέρη, καὶ τὰ φανέντα ἐν ἀρχαῖς ταπεινὰ ἐξαίρεται μᾶλλον. Τῶν τε οὐρανίων ἢ περιφορὰ ἐναργής ἐστι καὶ ἄλλως, καὶ ἐκ τῶν γνωμονικῶν. Ἐκ δὲ τούτων εὐθὺς ὑποτείνει καὶ ἡ ἔννοια, ὅτι, ἐρριζωμένης ἐπ' ἀπειρον τῆς γῆς, οὐκ ἂν ἦ τοιαύτη περιφορὰ συνέβαινε. Καὶ τὰ περὶ τῶν κλιμάτων δὲ, ἐν τοῖς περὶ τῶν οἰκίσεων δέκνυται.

Νυνὶ δὲ ἐξ ἐτοίμου δεῖ λαβεῖν ἔνια, καὶ ταῦθ' ὅσα τῷ πολιτικῷ καὶ τῷ στρατηλάτῃ χρήσιμα. Οὔτε γὰρ οὕτω δεῖ ἀγνοεῖν τὰ περὶ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν θέσιν τῆς γῆς, ὥστ', ἐπειδὴν γίνηται κατὰ τόπους, καθ' οὓς ἐξήλλακταί τινα τῶν φαινομένων τοῖς πολλοῖς ἐν τῷ οὐρανῷ, ταράσσεσθαι καὶ τοιαῦτα λέγειν·

ὦ φίλοι, οὐ γὰρ τ' ἴδμεν ὄπη ζόφος, οὐδ' ὄπη Ἥως,
 Οὐδ' ὄπη Ἥλιος φαισίμβροτος εἰς' ὑπὸ γαῖαν,
 Οὐδ' ὄπη ἀννείται.

οὔθ' οὕτως ἀκριβοῦν, ὥστε τὰς πανταχοῦ συνανατολάς τε καὶ συγκαταδύσεις, καὶ συμμεσουρανήσεις, καὶ ἐξάρματα πύλων, καὶ τὰ κατὰ κορυφὴν-σημεῖα, καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα κατὰ τὰς μεταπτώσεις τῶν ὀριζόντων ἅμα καὶ τῶν ἀρκτικῶν διαφέροντα ἅπαντᾶ, τὰ μὲν πρὸς τὴν ὕψιν, τὰ δὲ καὶ τῇ φύσει, γνωρίζειν ἅπαντα. Ἀλλὰ τὰ μὲν μὴδ' ὄλως φροντίζειν, πλὴν εἰ θέας φιλοσόφου χάριν· τοῖς δὲ πιστεύειν, κἂν μὴ βλέπη τό διατί· καὶ γὰρ τοῦτο τοῦ φιλοσοφοῦντος μόνου· τῷ δὲ πολιτικῷ σχολῆς οὐ τοσαύτης μέτεσιν, ἢ οὐκ αἰεὶ. Οὐ μὴν οὐδ' οὕτως ὑπάρχειν ἀπλοῦν δεῖ τὸν ἐντυγχάνοντα τῇ γραφῇ ταύτῃ, καὶ ἀργὸν, ὥστε μὴδὲ σφαῖραν ἰδεῖν, μὴδὲ κύκλους ἐν αὐτῇ, τοὺς μὲν παραλλήλους, τοὺς δ' ὀρθίους πρὸς τούτους, τοὺς δὲ λοξούς· μὴδὲ ἰσημερινῶν τε, καὶ ἰσημερινῶν, καὶ ζωδιακοῦ θέσιν, δι' οὗ φερόμενος ὁ ἥλιος τρέπεται, καὶ διαφορὰς διδάσκει κλιμάτων τε καὶ ἀνέμων. Ταῦτα γὰρ καὶ τὰ περὶ τοὺς ὀρίζοντας, καὶ τοὺς

15. ἀρκτικούς, καὶ ὅσα ἄλλα κατὰ τὴν πρώτην ἀγωγὴν τὴν εἰς τὰ μαθήματα παραδίδοται, μὴ κατανοήσας τίς ὅλως, πῶς δύναται παρακολουθεῖν τοῖς λεγομένοις ἐνταῦθα; Ὁ δὲ μὴδ' εὐθεῖαν γραμμὴν, ἢ περιφερῆ, μὴδὲ κύκλον εἰδώς, μὴδὲ σφαιρικὴν ἐπιφάνειαν, ἢ ἐπίπεδον, μὴδ' ἐν τῷ οὐρανῷ, μὴδὲ τοὺς ἑπτὰ τῆς μεγάλης ἄρκτου ἀξέρας καταμαθὼν, μὴδ' ἄλλο τι τῶν τοιούτων μὴδὲν, ἢ οὐκ ἂν θέοιτο τῆς πραγματείας ταύτης, ἢ οὐχὶ νῦν, ἀλλ' ἐκείνοις ἐντυχῶν πρότερον, ὧν χωρὶς οὐκ ἂν εἶη γεωγραφίας οἰκεῖος.

Ἄπλως δὲ, κοινὸν εἶναι τὸ σύγγραμμα τοῦτο δεῖ, καὶ πολιτικόν, καὶ δημωφελές ὁμοίως, ὥσπερ καὶ τὴν τῆς ἱστορίας γραφὴν. Κάκει δὲ πολιτικὸν λέγομεν οὐχὶ τὸν παντάπασιν ἀπαίδευτον, ἀλλὰ τὸν μετασχόντα τῆς τε ἐγκυκλίου καὶ συνήθους ἀγωγῆς τοῖς ἐλευθέροις, καὶ τοῖς φιλοσοφοῦσιν· οὐδὲ γὰρ ἂν οὔτε ψέγειν δύναίτο καλῶς, οὔτ' ἐπαινεῖν, οὐδὲ κρίνειν ὅσα μνήμης ἄξια τῶν γεγονότων, ὅτῳ μὴδὲν ἐμέλησεν ἀρετῆς καὶ φρονήσεως, καὶ τῶν εἰς ταῦτα λόγων. Οὕτως δὲ καὶ οἱ τοὺς λιμένας καὶ τοὺς περίπλους καλουμένους πραγματευθέντες, ἀτελεῖ τὴν ἐπίσκεψιν ποιοῦνται, μὴ προσιθύντες ὅσα ἐκ τῶν μαθημάτων καὶ ἐκ τῶν οὐρανίων συνάπτειν προσῆκε.

Διόπερ ἡμεῖς πεπονηκότες ὑπομνήματα ἱστορικὰ χρήσιμα, ὡς ὑπολαμβάνομεν, εἰς τὴν ἠθικὴν καὶ πολιτικὴν φιλοσοφίαν, ἔγνωμεν προσθεῖναι καὶ τήνδε τὴν σύνταξιν· ὁμοειδῆς γὰρ καὶ αὐτῇ, καὶ πρὸς τοὺς αὐτοὺς ἄνδρας, καὶ μάλιστα τοὺς ἐν ταῖς ὑπεροχαῖς. Ἔτι δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅνπερ ἐκεῖ τὰ περί τοὺς ἐπιφανεῖς ἄνδρας καὶ βίους τυγχάνει μνήμης, τὰ δὲ μικρὰ καὶ ἄδοξα παραλείπεται, πάνταυθ' δεῖ τὰ μικρὰ καὶ τὰ ἀφανῆ παραπέμπειν, ἐν δὲ τοῖς ἐνδόξοις καὶ μεγάλοις, καὶ ἐν οἷς τὸ πραγματικὸν καὶ εὐμνημόνευτον καὶ ἡδὺ, διατρίβειν. Καθάπερ γε καὶ ἐν τοῖς κολοσσικοῖς ἔργοις, οὐ τὸ καθ' ἕκαστον ἀκριβῆς ζητοῦμεν,

ζητοῦμεν, ἀλλὰ τοῖς καθόλου προσέχομεν μάλλον, εἰ καλῶς τὸ ὅλον· οὕτως καὶ τούτοις ποιῆσθαι δεῖ τὴν κρίσιν. Κολοσ- 14.
 σουργία γάρ τις καὶ αὕτη, τὰ μεγάλα φροντίζουσα πῶς ἔχει,
 καὶ τὰ ὅλα,· πλὴν εἴ τι κινεῖν δύναται καὶ τῶν μικρῶν τὸν
 φιλειθίμονα καὶ τὸν πραγματικόν. Ὅτι μὲν οὖν σπουδαῖον τὸ
 προκείμενον ἔργον, καὶ φιλοσόφῳ προσήκον, τσαῦτα εἰρήσθω.

Κ Ε Φ. Β.

Εἰ δὲ, πολλῶν προειπόντων, ἐπιχειροῦμεν καὶ αὐτοὶ λέγειν περὶ
 τῶν αὐτῶν, οὕπω μεμπτέοι, ἂν μὴ καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον
 διελεγχθῶμεν ἐκείνοις ἅπαντα λέγοντες. Ὑπολαμβάνομεν δ', ἄλ-
 λων ἄλλο τί κατορθωσάντων, πολὺ μέρος ἔτι τοῦ ἔργου λεί-
 πεσθαι· πρὸς οὓς ἂν καὶ μικρὸν προσλαβεῖν δυναθῶμεν, ἱκανὴν
 δεῖ τίθεσθαι πρόφασιν τῆς ἐπιχειρήσεως. Καὶ γὰρ δὴ πολὺ τι
 τοῖς νῦν ἢ τῶν Ῥωμαίων ἐπικράτεια, καὶ τῶν Παρθυαίων, τῆς
 τοιαύτης ἐμπειρίας προσδέδωκε· καθάπερ τοῖς μετὰ τὴν Ἀλεξάν-
 δρου στρατείαν, ὡς φησὶν Ἐρατοσθένης. Ὁ μὲν γὰρ τῆς Ἀσίας
 πολλὴν ἀνεκαλύψεν ἡμῖν, καὶ τῶν βορείων τῆς Εὐρώπης ἅπαντα
 μέχρι τοῦ Ἰσρου· οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τὰ ἐσπέρια τῆς Εὐρώπης
 ἅπαντα μέχρις Ἄλβιος ποταμοῦ, τοῦ τὴν Γερμανίαν δίχα δι-
 αιροῦντος, τὰ τε πέραν τοῦ Ἰσρου, τὰ μέχρι Τύρα ποταμοῦ· τὰ
 δὲ ἐπέκεινα μέχρι Μαιωτῶν, καὶ τῆς εἰς Κόλχους τελευτώσης
 παραλίας, Μιθριδάτης ὁ ἐπικληθεὶς Εὐπάτωρ ἐποίησε γνώρι-
 μα, καὶ οἱ ἐκείνου στρατηγοί· οἱ δὲ Παρθυαῖοι τὰ περὶ τὴν
 Ὑρκανίαν, καὶ τὴν Βακτριανὴν, καὶ τοὺς ὑπὲρ τούτων Σκύ-
 θας, γνωριμωτέρους ἡμῖν ἐποίησαν, ἥττον γνωριζομένους ὑπὸ
 τῶν πρότερον· ὥς' ἔχοιμεν ἂν τι λέγειν πλέον τῶν πρὸ ἡμῶν.
 Ὅρα δὲ ἔσαι τοῦτο μάλιχα ἐν τοῖς λόγοις τοῖς πρὸς τοὺς πρὸ
 ἡμῶν· ἥττον μὲν τοὺς παλαι, μάλλον δὲ τοὺς μετ' Ἐρατοσθέ-